

स्तुतिः सर्वाभिर्वा होमः अथस्तोमीयः कृत्वा द्विपदा जुहोतीति श्रुतेः ॥ अथ म-
न्त्रार्थः । विद्ये यज्ञे वाजिनोऽश्वस्य वीर्याणि चरित्राणि यत् वयं प्रवक्ष्यामः उ-
च्चारयिष्यामः तत्र मित्रादयो देवा नोऽस्मान्मा परिह्यन् मा निन्दन्तु परिह्यानं
निन्दा अस्यतिवक्तिव्यातिभ्योऽङिति [पा० ३. १. ५२.] चैरङ् न माङ्योगऽइति
[पा० ६. ४. ७४.] अउभावः अस्माभिर्देवाः स्तुत्या न त्वद्यादयस्तिर्यञ्च इति यद्यपि
निन्दोचिता तथाप्यश्वत्रूपेण देवानामिव स्तुतिः क्रियते । कीदृशस्य वाजिनः देव-
ज्ञातस्य देवात्सूर्याज्ज्ञातस्योत्पन्नस्य देवैर्जनितस्य वा सूर्यादश्च वसवो निरतष्टेत्युक्तेः
[२१. १३.] । सतेः सप सम्बन्धे सपति देवैः सह युज्यतऽइति सतिस्तस्य । के मा
निन्दन्तु तानाह मित्रः अहुरभिमानो देवः वरुणः रात्र्यभिमानो देवः । अर्यमा
आदित्यः । आयुः एति सततं गहतीति आयुर्वायुः । इन्द्रः देवराजः । ऋभुक्षाः ऋ-
भवो देवाः क्षियन्ति निवसन्ति यस्मिन्स ऋभुक्षाः देवाधारः प्रजापतिः यदा इयर्ति
व्याप्नोति सर्वमिति इति ऋभुक्षाः अर्तेर्भुक्षिन्प्रत्ययः पथिमथ्यभुक्षामादिति [पा० ७.
१. ८५.] सावाकारः । इन्द्रविशेषणं वा ॥ २४ ॥

यन्निर्णिजा रेक्णासा प्रावृतस्य रातिं गृभीतां मुखतो नयन्ति ।

सुप्राङ्गो मेम्यद्विश्वत्रूप इन्द्रापूष्णोः प्रियमप्येति पाथः ॥ २५ ॥

यत् यदा विप्रा अश्वस्य मुखतो मुखे गृभीतां गृहीतां रातिं दानमाज्यसक्तु-
धानालक्षणां नयन्ति प्रापयन्ति अश्वाय रात्रिद्रुतशेषं प्रयहतीत्युक्तेः तदा अजः हा-
गः अप्येति भक्षणायागहति । कीदृशोऽजः सुप्राङ् सुष्टु प्राञ्चति पूर्वं गहति सु-
प्राङ् ललाटे बद्ध इत्यर्थः कृष्णग्रीव आग्नेयो ललाटे पुरस्तादित्युक्तेः [२४. १.] ।
तथा मेम्यत् शब्दानुकरणम् मे-मे इति शब्दं कुर्वन् । विश्वत्रूपः विश्वानि त्रूपा-
णि यस्य नानावर्णा इत्यर्थः । किं च इन्द्रापूष्णोः इन्द्रश्च पूष्णश्च इन्द्रपूष्णौ तयोः
देवताद्वन्द्वेति [पा० ६. ३. २६.] इन्द्रपदस्य दीर्घः इन्द्रस्य पूष्णश्च प्रियमिष्टं पाथोऽन्नं
पशुलक्षणां तदप्येति भक्षाय नाभिबद्धोऽप्यागहति सौमापूष्णः श्यामो नाभ्यामि-
त्युक्तेः [२४. १.] । द्रुतशेषमन्नं यदाश्वाय दीयते तदा ललाटनाभिबद्धावजौ भक्षा-
यागहन्त इत्यर्थः । कीदृशस्याश्वस्य निर्णिजा निर्णेजनेन स्नानेन प्रावृतस्य संस्कृ-